
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

УДК 339.9+316.324+008.2

Костянтин Євгенович ДВОЙНИХ

кандидат економічних наук,
докторант кафедри світової економіки та міжнародних економічних відносин,
Одеський національний університет імені І. І. Мечнікова
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, Україна, 65082
Телефон : +380674027452
E-mail: dvoynykh@yandex.ru

ЕТНОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ГОСПОДАРСЬКОГО ПРОЕКТУ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Двойних, К. Є. Етнологічний вимір господарського проекту в умовах сучасної економіки [Текст] / Костянтин Євгенович Двойних // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2014. – Том 16. – № 1. – С. 6-13. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Стаття присвячена модельній формалізації погляду на господарський проект в контексті взаємодії етнокультурних просторів (суперетносів) у світовій економіці. Сучасна світова економіка розглядається як суперпозиція різноманітних форм переходу від індустріального (ієрархічного) до нового (сіткового) укладу. Вони є достатньо короткочасними, але наслідки вияву кожної з них можуть мати довготривалий характер. Це є головним протиріччям в аналізі сучасної світової економіки: короткочасність існування перехідних форм господарювання та чимала кількість можливих довготривалих економічних наслідків їх вияву. У таких умовах для забезпечення ефективного економічного моделювання та прогнозування потрібен певний інваріант. У якості такого інваріанту можуть виступати етнічні процеси, а саме - взаємодія суперетносів як великих енергетичних систем. Відповідно, для сучасної світової економіки саме така взаємодія на системному рівні має бути покладена в основу економічного аналізу. Економічний аналіз складається з узагальнення досліджень певних сукупностей проектів. Кількісні та якісні ознаки таких сукупностей обумовлюють різницю між макрорівнем та мезорівнем економічного аналізу. Однак критерій групування проектів в умовах сучасної світової економіки залишається проблемою без урахування етнічних процесів як інваріантного чинника.

З цією метою в статті запропоновано низку моделей, що стосуються взаємодії суперетносів у сучасній світовій економіці. Це, зокрема, енергетична модель взаємодії суперетносів, модель рівноважного обміну всередині одного суперетносу, модель нерівномірного енергетичного обміну між суперетносами, енергетична модель структури світової економіки та енергетична модель господарського проекту у світовій економіці. На підставі цих моделей запропоновано усвідомлення господарського проекту як фрагмента та моделі певного суперетносу, тобто носія відповідних енергетичних характеристик. Це не тільки визначатиме його (проекту) подальшу долю (траєкторію у світовому ринку), але й також дозволить здійснювати ефективний прогноз та моделювання різного рівня. Таке визначення проектів як локальних фрагментів взаємодії суперетносів закладає системну основу для подолання протиріччя економічного аналізу на сучасному етапі.

Ключові слова: світова економіка; етнічні процеси; суперетнос; господарський проект; прогноз; моделювання.

Константин Евгеньевич ДВОЙНЫХ

ЭТНОЛОГИЧЕСКОЕ ИЗМЕРЕНИЕ ХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОЕКТА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ МИРОВОЙ ЭКОНОМИКИ

Аннотация

Статья посвящена модельной формализации взгляда на хозяйственный проект в контексте взаимодействия этнокультурных пространств (суперэтносов) в мировой экономике. Современная

© Костянтин Євгенович Двойних, 2014

мировая экономика рассматривается как суперпозиция разнообразных переходных форм от индустриального (иерархического) к новому (сетевому) укладу. Каждая из таких форм является достаточно кратковременной, однако последствия проявления любой из них могут иметь долгосрочный характер. Это является главным противоречием для анализа современной мировой экономики: между кратковременностью существования переходных форм хозяйствования и значительным количеством возможных долгосрочных экономических последствий их проявления. В таких условиях для обеспечения эффективного экономического моделирования и прогнозирования необходим определенный инвариант. В качестве такого инварианта могут выступать этнические процессы, а именно – взаимодействие суперэтносов как больших энергетических систем. Соответственно, для современной мировой экономики именно такое взаимодействие на системном уровне может быть использовано как основа экономического анализа. Экономический анализ состоит из обобщения исследований определенных совокупностей проектов. Количественные и качественные характеристики таких совокупностей обуславливают различие между макроуровнем и мезоуровнем экономического анализа. Однако критерий группирования проектов в условиях современной мировой экономики остается проблемой без учета этнических процессов в качестве инвариантного фактора.

С этой целью в статье представлен ряд моделей, которые характеризуют взаимодействие суперэтносов в современной мировой экономике. В частности, это энергетическая модель взаимодействия суперэтносов, модель равновесного обмена внутри суперэтноса, модель неравномерно энергетического обмена между суперэтносами, энергетическая модель структуры мировой экономики, энергетическая модель хозяйственного проекта в мировой экономике. На основе этих моделей предложено понимание хозяйственного проекта фрагмента и модели определенного суперэтноса, то есть носителя соответствующих энергетических характеристик. Это не только будет определять его (проекта) дальнейшую рыночную траекторию, но также позволит осуществлять эффективный прогноз и моделирование разного уровня. Такое определение проектов как локальных фрагментов взаимодействия суперэтносов создает системный фундамент для преодоления противоречий экономического анализа на современном этапе.

Ключевые слова: мировая экономика; этнические процессы; суперэтнос; хозяйственный проект; прогноз; моделирование.

Kostyantyn Yevgenovych DVOYNYKH

PhD in Economics, Doctoral Student,
Department of World Economy and International Economic Relations,
Odessa National University named after I. I. Mechnikov
Dvoryanska str., 2, Odessa, Ukraine, 65082
Phone: +380674027452
E-mail: dvoynikh@yandex.ru

ETHNOLOGICAL DIMENSION OF ECONOMIC PROJECT IN MODERN WORLD ECONOMY

Abstract

The article is devoted to the model formalization of economic projects view in the context of ethnic and cultural interaction spaces (super-ethnos) in the global economy. The modern global economy is considered as a superposition of various transition forms from an industrial (hierarchical) to the new (network) structure. Each of these forms is quite short, but the effects of each of them can have a long-term nature. This is a major contradiction in the analysis of the global economy: between short duration of existence of transitional forms of management and a considerable number of possible long-term economic consequences of their manifestation. In such circumstances, to ensure effective economic modeling and forecasting some invariant is in need. The ethnic processes can serve as such invariant - namely, interaction of superethnos as large power systems. Accordingly, for the global economy such interaction at the system level should be the basis for economic analysis. Economic analysis has a certain set of generalization of research projects. Quantitative and qualitative characteristics of complexes cause the difference between macro-level and meso-level of economic analysis. However, the criterion of bundling in today's global economy remains a problem without ethnic processes consideration as invariant factors.

With this aim, the paper presents a series of models concerning the interaction of super-ethnoses in today's global economy. In particular, it can be the energy interaction model of superethnos interaction, the model of equilibrium exchange within one superethnos, the model of uneven energy exchange between super-ethnoses, the energy model of the world economy and the energy model of economic projects in the world. Based on these models it is proposed the awareness of the economic project as the fragment and the model of certain super-ethnos, ie carrier of certain energy characteristics. This will not only determine its (the project) destiny (trajectory in the global market), but will also allow to carry out effective modeling and forecasting at various levels. This definition of projects as local

---

fragments of super-ethnos interaction provides system basis for overcoming the contradictions of economic analysis at the present stage.

Keywords: world economy; ethnical processes; super-ethnos; economic project; forecast; simulation.

JEL classification: B49, C53, D82, F15, J79

Вступ

Первинний енергетичний потенціал суперетносу є природним феноменом, незалежним від раціональної волі людей. Отже, дослідникам як безпосереднім учасникам цих процесів складно та необачно упевнено казати про їх остаточні наслідки [1, с.261-302]. Однак цілком можливо оцінити кожний окремих момент взаємодії етнічних процесів між собою та довкіллям. Це обумовлено тим, що тривалість кожного періоду загального циклу етногенезу в декілька разів більша за всі припустимі прогностичні періоди, доступні соціологічній та економічній наукам. Загальна тривалість життєвого циклу суперетносу складає близько 1200-1400 років [2, с.9-20]. Відповідно, часовий проміжок у 20 - 30 років для етнічного процесу має вкрай незначне прирощення, що для економіки можна вважати сталими умовами. Для економіки саме прогноз (на відміну від пояснення подій, що відбулися) є головною проблемою, яка може бути об'єктивно розв'язана на фоні енергетичного процесу [3, с.110-112].

Мета та завдання статті

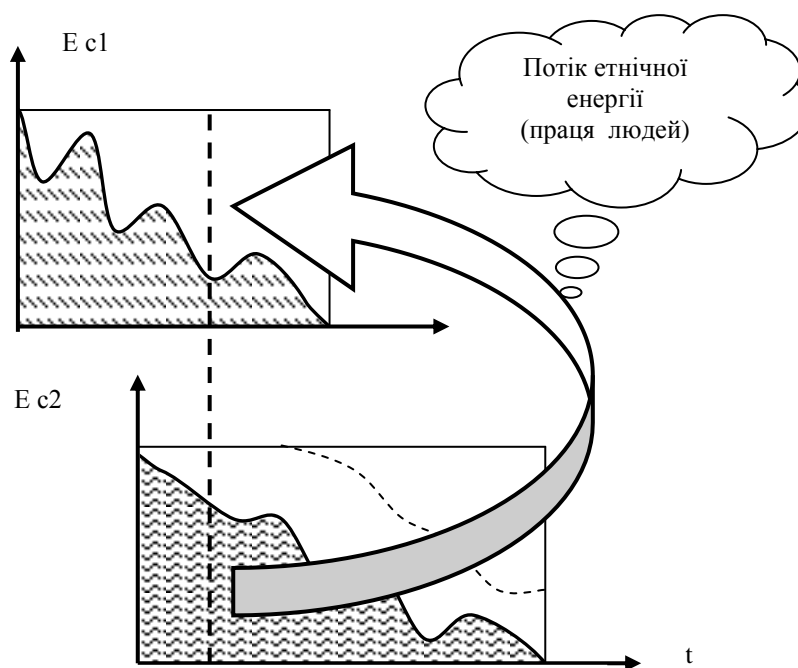
Відповідно, метою цієї статті є висвітлення та обґрунтування принципових можливостей ефективного прогнозу та моделювання процесів у сучасній світовій економіці на основі нової семантичної сутності господарського проекту - усвідомлення його іманентної приналежності до певного суперетносу (етнічного процесу).

Виклад основного матеріалу дослідження

Використання енергетичної моделі суперетносу дозволить на якісно новому рівні поглянути на світову економіку. Обґрунтування методологічних засад етнологічного моделювання економіки (дискретність суперетносів, культурна приналежність результатів праці, незалежність енергетичних ознак, аспекти праці людей тощо) надали можливість застосовувати для економічного аналізу універсальну призму, завдяки якій стають очевидними причини проблем світової економіки, а також відкриваються нові аспекти відомих економічних феноменів [3, с.48-109]. Універсальність законів термодинаміки зробила дослідника максимально гнучким та адаптивним, а також визначила наявний «білі плями» в сучасних економічних концепціях [4; 5]. У кожен момент часу суперетносу притаманний певний рівень енергетичного потенціалу, що характеризується значенням енергетичної щільності. Як дискретні простори, суперетноси постійно вступають в економічну взаємодію у світовій економіці як самостійні системні цільності. Це фактично означає енергетичний контакт великих потенційних систем. За теорією ймовірності, неможливою є наявність абсолютно однакових значень енергетичних потенціалів у різних системах. Це обумовлено унікальністю попереднього процесу історичного розвитку кожного суперетносу. Тому при їх контакті неодмінно спрацюватиме 2-й закон термодинаміки, що приводить до виникнення спрямованого потоку енергії. Він спрямований від більш до менш зарядженої енергетичної системи, аж до повного зрівняння їх потенціалів. У кінцевому варіанті така ситуація означатиме зникнення умов для існування потоку взагалі. Оскільки такий струм між суперетносами є економічною активністю, то його поступове згасання означатиме зменшення потенційних можливостей для економічного розвитку хоча б для однієї з контактуючих сторін [6, с.249-303; 7, с.5-30]. Тому взаємодію суперетносів на моделі можна зобразити як термодинамічний контакт потенційних просторів, яких пов'язує обумовлений їх параметрами енергетичний потік. Оскільки в енергетичному сенсі суперетноси є природними дискретними системами, то потік із одного суперетносу не може за власний рахунок збільшувати енергетичний потенціал іншого. Енергія, яка залишатиме один суперетнос, буде витратитися на підтримку та збільшення техносфери іншого суперетносу (рис. 1) [3, с.112].

Яким чином цей енергетичний потік виявляється на практиці або як сучасні економічні знання його представляють? Феномен енергетичного потоку достатньо вивчено та систематизовано. Із сфери економічних знань важко навести приклади, які не мають відношення до феномену енергетичного обміну. Справа полягає в тому, що такі процеси, які постійно відбуваються впродовж усієї господарської діяльності людини, завжди мають безпосереднє відношення до такого важливого історичного явища, як загальна проблема нерівності [8, с.245-247]. Ця проблема в різних інтерпретаціях виникала постійно, а наукова думка в усіх галузях знань вишукувала шляхи розв'язання чи, принаймні, прийняттого пояснення її перманентного існування [6; 7; 9]. Проблема

нерівності пов'язана із розподілом результатів праці людей відповідно до їх трудових затрат. Тільки у поясненнях причин такого розподілу не були присутніми закони термодинаміки щодо економічної поведінки людей [3]. Отже, йдеться про головну цінність будь-якого суспільства - працю його членів. У визначенні цього факту полягає принципова заслуга А. Сміта, який практично вперше зафіксував, що реальним економічним цінностям притаманний енергетичний характер. Адже праця людей є проявом трансформації та поглинання енергії. Природно, що за своїх часів А.Сміт розглядав це поза прив'язкою до етнокультурної приналежності результатів праці, адже тоді Європа була економічним центром світу. Тому й не ставилося питання щодо довілля як енергетичної системи. Цілі концептуалізації явищ в економічному житті в ті часи були іншими. Однак уперше саме енергія як головне багатство суспільства, а також її вияв в економічній діяльності А.Смітом було виділено в домінуючий фактор [9, с. 57-66].

Рис. 1. Модель енергетичної взаємодії суперетносів

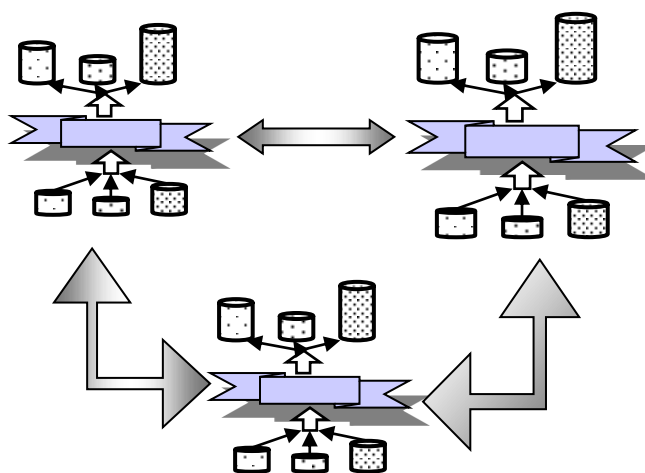
Отже, зображені на моделі взаємодії суперетносів потоки енергії виявляються в економічному сенсі в кожний момент. Енергетична сутність такого потоку полягає в тому, що з'являється можливість використовувати працю людей із одного суперетносу для отримання результатів зовсім іншої культурної приналежності. В цьому феномені етнокультурної приналежності результатів праці полягає основний сенс відтоку енергії як праці людей, мотивованої зовнішніми чинниками. Люди не припиняють господарювати, продовжуючи, як правило, жити і працювати на тому ж самому місці. Однак під впливом зовнішніх обставин результати їх діяльності стають елементами і невід'ємними складовими частинами іншого суперетносу. Тим самим його енергетична щільність буде додатково знижуватися, що зберігатиме при подальшій взаємодії суперетносів необхідну різницю потенціалів для відтоку енергії. Ці ключові аспекти економічної взаємодії у вигляді чіткої системи практично відсутні в економічному аналізі [3, с. 110-141; 4, с. 106-161].

Економічна взаємодія етносів з одного суперетносу є зіткненням систем з однаковою енергетичною щільністю. Отже, між ними не виникатиме сприятливих умов для значного обміну енергією. Тобто не з'являтимуться спрямовані потоки енергії між економіками, що могло б втілитися в дискримінаційних схемах розподілу праці та несправедливого використанні її результатів. Тому кожний етнос в історичному часі виконує свою власну роботу, результати якої поступово стають основою культурної цементації власного суперетносу. У межах суперетносу економічна віддача від вкладеної праці буде пропорційною її затратам. Тому головною характеристикою економічної взаємодії етносів у межах суперетносу буде мінімальна дискримінація при розподілі результатів праці відповідно до їх культурної приналежності [1; 2; 4; 7].

Економічне протистояння між етносами відбуватиметься з метою домінування на визначеній території, що охоплює подібні за сутністю та структурою системи ведення господарства. Всередині

суперетносу дія ринкових механізмів ефективно сприяє досягненню позитивних соціально-економічних результатів, а економічній інтеграції притаманні ознаки ринкової рівноваги, переваг міжнародного розподілу праці, стимулювання ефективної конкуренції тощо. Тобто, ідеальна ринкова економіка всередині суперетносу цілком може існувати в реальності (якби він існував у гіпотетичній етнокультурній порожнечі), адже необхідні енергетичні передумови для цього об'єктивно існують. Це корелюється з тим, що відомі економічні вчення є інтелектуальним надбанням та наслідком господарського вияву лише західноєвропейського суперетносу.

Очевидно, що будь-який економічний об'єкт чи процес як сфера, де відбувається енергетична взаємодія етнічних колективів, матиме енергетичні характеристики певного значення. Тому процеси обміну енергією між ними (процесами чи об'єктами), також як і між етносами, обов'язково відбуватимуться. При цьому пропорційність розподілу енергії в економічному просторі одного суперетносу означає, що господарська система, яка складається з етнічних колективів, економічних процесів та об'єктів, буде прагнути до підтримки стану стійкої рівноваги. Адже, незважаючи на різноманіття проявів економічної діяльності, енергетичні параметри суперетносу залишатимуться постійними. Відхилення від сталих значень енергетичних характеристик на певних «ділянках» суперетносу не буде довготривалим. Тому економічну взаємодію всередині суперетносу можна зобразити у вигляді моделі рівноважного обміну (рис. 2) [3, с. 117].

Рис. 2. Модель рівноважного обміну всередині одного суперетносу

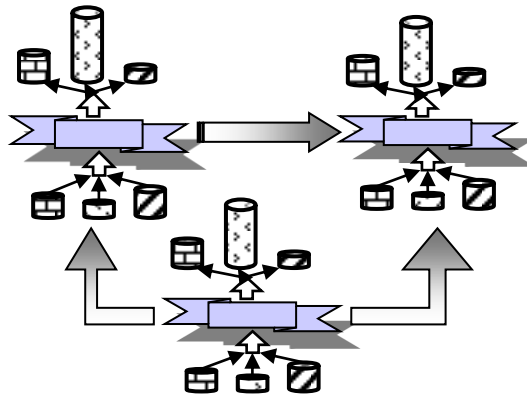
Зовсім інша картина виникатиме, якщо до взаємодії вступають етноси із різних суперетносів, яким притаманні суттєво відмінні енергетичні ознаки. У такому випадку не можна запобігти виникненню спрямованого потоку енергії, що фактично означатиме повну відсутність ринкової рівноваги. Весь досвід міжнародної економічної співпраці свідчить, що в дійсності відбувається саме так. При взаємодії етносів з різних суперетносів виникають сприятливі умови для інтенсивного відтоку та поглинання енергії. Виконана в межах етносу робота безпосередньо не потрібна іншому суперетносу, оскільки її результати вже мають чітку культурну приналежність. Інший суперетнос виступає в ролі фізичної системи, для якої винятково необхідним стає поглинання зовнішньої етнічної енергії (у вигляді безпосередньої і трансформованої праці людей).

Між суперетносами відбувається боротьба, спрямована на взаємне знищення, зокрема, в економічній площині. Через це застосування ринкових механізмів при взаємодії суперетносів може мати вкрай негативні господарські наслідки для суперетносів з більшим рівнем енергетичного потенціалу. На моделі нерівномірного обміну зображено, що участь у будь-якому економічному процесі різних суперетносів означатиме непропорційний розподіл результатів праці (рис. 3) [3, с. 199].

В економічній практиці це втілюється у вигляді дискримінаційного характеру розподілу праці між етносами, а також радикальній різниці в оплаті за рівнозначну за затратами праці роботу (об'єктивно однакову за суто енергетичною системою оцінювання). Це означає, що справа полягає в етнокультурній оцінці не праці, а саме низки оточуючих таку працю факторів, які не мають безпосереднього відношення до особливостей виконуваної роботи.

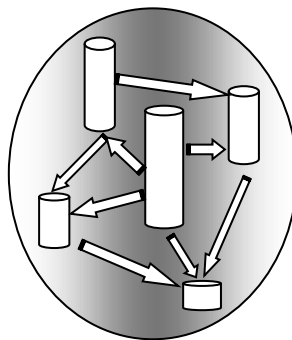
Щодо енергетичної взаємодії економічних процесів та господарських об'єктів, які знаходяться на точках зіткнення суперетносів, то це тільки додатково унеможлиблює штучну підтримку будь-якого балансу. Важливо зазначити, що, коли говорять про баланс чи рівновагу, то, як правило, мається на увазі окремо взята система господарювання, тобто соціально-економічні і, головне, енергетичні умови окремого суперетносу. Економісти практично не говорять про баланс двох просторів одночасно, на

кшталт молдавського та уругвайського. Економічна нісенітниця при такому припущенні відчувається майже відразу, випереджаючи її логічне пояснення (психологічне відчуття «правильно - неправильно»). Але вже економічна рівновага на молдавсько-українському чи уругвайсько-аргентинському просторах як проблема, що підлягає розв'язанню, сприймається цілком серйозно. У чому ж відмінність? У нехтуванні природними межами суперетносів.

Рис. 3. Модель нееквівалентного енергетичного обміну між суперетносами

Розгляд взаємодії суперетносів дозволяє поширити модельне уявлення на весь простір світової економіки, тобто на всі сфери енергетичної взаємодії суперетносів. Енергетична модель глобальної економічної системи утворюватиме спрямований граф (рис. 4). У його основі лежать всі дискретні етнокультурні простори нашої планети, а в ролі стрілок – виникаючі між ними спрямовані потоки енергії. Світова економіка є сукупністю спрямованих потоків енергії, що виникають між суперетносами. Таким чином, загальна структура світової економіки складається з низки енергетичних систем «етнічна енергія - техносфера», кожна з яких є ознакою окремого суперетносу і дискретним простором для економічної діяльності. Тобто, світова економіка є суперпозицією взаємодіючих суперетносів і потоків енергії, утворюючи простір з певним розподілом енергетичних характеристик.

Рис. 4. Енергетична модель структури світової економіки

Звідси стає можливим розглянути структуру та усвідомити сутність кожної із стрілок, які поєднують суперетноси, відображаючи пересування енергії. З точки зору трансформації енергії модель взаємодії суперетносів можна також визначити як модель «етно-енергетичного банку» природної енергії [3, с. 44-52]. Це пов'язано з тим, що енергія суперетносу розподілена в просторі і часі, перебуваючи у процесі постійного природного кругообігу. Цей кругообіг фактично означає єдине для всіх суперетносів місце зберігання (банк) природної енергії, ще не виведеної в процесі господарської діяльності із циклів конверсії біоценозів. Подібно до банківської установи, для систем економічної взаємодії суперетносів важливими є такі чинники, як швидкість обігу цієї енергії в часі та просторі, диференціація користувачів такої енергії відповідно до їх «енергетичного статусу» (вік суперетносу), а також, що є економічно найбільш суттєвим, енергетичне «кредитування» цих своєрідних вкладників. Тобто, вся світова економічна активність є постійним процесом енергетичного «кредитування» одних етносів за рахунок інших через розподілену в часі та просторі природну енергію.

Праця людей при контактах суперетносів завжди наявна в межах реалізації сукупності господарських проектів. Отже, кожна стрілка на моделі світової економіки означає процес поступової реалізації економічних проектів, що і забезпечує відповідний результат. Із постійної реалізації проектів, які знаходяться на межі контактів суперетносів, складається світова економіка. Відповідно, сутнісні цілі та завдання кожного з проектів полягають у тому, аби тією чи іншою мірою сприяти відтоку енергії від одного суперетносу до іншого. Це означає, що на своїй локальній ділянці у світовій економічній взаємодії кожен проект виконує функції поглинання енергії. Таке можливо за умов, якщо проект є фрагментом та натурною моделлю суперетносу. А це означає, що кожен проект матиме власні енергетичні параметри, подібні до аналогічних характеристик суперетносу, складовою частиною якого він і є. Тоді при контакті з енергетично більш напруженою системою, проект функцію поглинання енергії виконає.

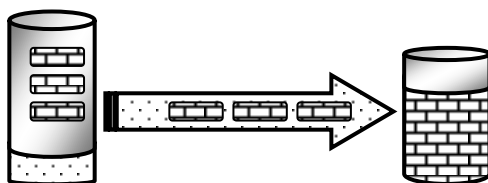

Рис. 5. Енергетична модель господарського проекту

Висновки та перспективи подальших розвідок

Таким чином, кожна лінія, за якою відбувається попарна взаємодія суперетносів у світовій економіці, є розподілом у часі і просторі сукупності господарських проектів, кожен з яких:

- є невід’ємною частиною суперетносу з меншим значенням енергетичної щільності;
- при реалізації вступає у контакт з фрагментами (агентами) суперетносу з більшим значенням енергетичної щільності;
- через дії економічних механізмів забезпечує використання праці членів більш енергетично напруженого суперетносу для отримання матеріально-технічних та інтелектуальних результатів, які матимуть його культурну приналежність.

Відповідно до цього вважаємо, що перспективним для подальших досліджень є всебічне врахування етно-енергетичних характеристик суперпозицій господарських проектів для здійснення ефективного моделювання та прогнозу в умовах сучасної світової економіки.

Список літератури

1. Гумилев, Л. Н. *Этногенез и биосфера Земли [Текст]* / Гумилев Л. Н. – СПб.: Азбука-классика, 2002. – 608 с.
2. Платонов, Ю. П. *Народы мира в зеркале геополитики (структура, динамика, поведение) [Текст]* / Ю. П. Платонов. – СПб.: СПбГУ, 2000. – 432 с.
3. Двойных, К. Е. *Парадигма экономического вампиризма: этническая основа экономики [Текст] : монография* / Двойных К. Е. – Одесса: Юридическая литература, 2007. – 448 с.
4. Паршев, А. П. *Почему Россия не Америка [Текст]* / А. П. Паршев. – М.: Изд-во «Крымский мост-9Д», 2000. – 414 с.
5. Меняйлов, А. А. *Психоанализ великой борьбы [Текст]* / А. А. Меняйлов. – М.: Крафт +, 2004. – 576 с.
6. Паршев, А. П. *Почему Америка наступает [Текст]* / А. П. Паршев. – М.: АСТ-Астрель, 2002. – 370 с.
7. Панарин, А. С. *Искушение глобализмом [Текст]* / А. С. Панарин. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. – 416 с.
8. Сорокин, П. А. *Человек, цивилизация, общество [Текст]* / П. А. Сорокин. – М.: Политиздат, 1992. – 544 с.
9. Ядгаров, Я. С. *История экономических учений [Текст] : уч. для вузов. - 2-е изд., / Я. С. Ядгаров .- М.: Инфра-М, 1997. - 288 с.*

References

1. Gumilev, L. N. (2002). *Etnogenes I Biosfera Zemli [Ethnogenes and biosphere of the Earth]*, Azbuka-klassika, S.-Petersburg, Russia.
2. Platonov, Y. P. (2000). *Narody mira v zerkale geopolitiki (struktura, dinamika, povedenie) [World nations within geopolitics mirror (structure, dynamics, behavior)]*, SpbGU, S.-H.-Petersburg, Russia.
3. Dvoynykh, K. E. (2007). *Paradigma ekonomicheskogo vampirizma [The paradigm of economical vampirism]*, Law literature, Odessa, Ukraine.

-
4. Parshev, A. P. (2000). *Pochemu Rossiya ne Amerika [Why Russia is not US]*, Krymskiy Most 9-D, Forum, Moscow, Russia.
  5. Menyailov, A. A. (2004). *Psihoanaliz velikoy borby [The Great battle psychoanalysis]*, Kraft+, Moscow, Russia.
  6. Parshev, A. P. (2002). *Pochemu Amerika nastupaet [Why US advances]*, AST-Astrel, Moscow, Russia.
  7. Panarin, A. S. (2002). *Iskushenie globalizmom [Globalizm temptation]*, EKSMO-Press, Moscow, Russia.
  8. Sorokin, P. A. (1992). *Chelovek, civilizatsiya, obshchestvo [The human, civilization, society]*, Politizdat, Moscow, Russia.
  9. Yadgarov, Y. S. (1997). *Istoriya ekonomicheskikh ucheniy [The history of economical knowledge]*, 2nd ed, Infra-M, Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 30.04.2014 р.